

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ.В. ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

ВСП «Бобринецький АФК
ім.В.Порика БНАУ»

Геннадій ПІНЬКОВСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

про програму навчальної дисципліни (освітнього компонента)
Відокремленого структурного підрозділу «Бобринецький аграрний фаховий
коледж ім.В.Порика Білоцерківського національного аграрного університету»

Розглянуто і схвалено
на засіданні педагогічної ради
ВСП «Бобринецький АФК
ім. В. Порика БНАУ»
Протокол № 5 від «28» 08 2025р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про програму навчальної дисципліни (освітнього компонента) розроблено як складову внутрішньої системи забезпечення якості освіти Відокремленого структурного підрозділу «Бобринецький аграрний фаховий коледж ім.В.Порика Білоцерківського національного аграрного університету» (далі - Положення).

1.2 Положенням встановлюються єдині вимоги до змісту й оформлення навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни (освітнього компонента), за якими здійснюється підготовка фахівців за освітнім ступеням фаховий молодший бакалавр у Відокремленому структурному підрозділі «Бобринецький аграрний фаховий коледж ім.В.Порика Білоцерківського національного аграрного університету» (далі - Коледж).

1.3 Положення розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту», Закону України «Про фахову передвищу освіту», державних стандартів фахової передвищої освіти, Положення «Про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Бобринецький аграрний фаховий коледж ім.В.Порика Білоцерківського національного аграрного університету», інших нормативно-правових документів щодо підготовки здобувачів фахової передвищої освіти.

1.4 Програма навчальної дисципліни (освітнього компонента) є нормативним документом Коледжу, який розробляється і затверджується у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Бобринецький аграрний фаховий коледж ім.В.Порика Білоцерківського національного аграрного університету». Вимоги Положення є обов'язковими для всіх циклових комісій.

1.5 Програма навчальної дисципліни (освітнього компонента) за своїм змістом є документом, що визначає конкретний зміст навчальної дисципліни, загальні та спеціальні компетентності, яких має набути здобувач фахової передвищої освіти, та програмні результати навчання, яких він має досягти, відповідно до вимог стандартів фахової передвищої освіти та освітньо-професійної програми; встановлює алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу, організаційні форми вивчення та обсяги різних видів навчального навантаження здобувачів фахової передвищої освіти; необхідне методичне забезпечення і технологію оцінювання знань здобувачів фахової передвищої освіти.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Програма навчальної дисципліни (освітнього компонента) розробляється у повній відповідності до освітньо - професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів та навчального плану.

2.2 Загальний обсяг програми навчальної дисципліни (освітнього компонента) зазвичай становить від 5 до 20 сторінок з урахуванням обсягу дисципліни.

2.3 Програма містить титульний аркуш і такі розділи:

1. Опис навчальної дисципліни.
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.
3. Передумови для вивчення дисципліни.
4. Сформовані компетентності відповідно до стандарту фахової передвищої освіти та очікувані результати навчання.
5. Програма навчальної дисципліни.
6. Структура дисципліни.
7. Зміст навчальної дисципліни.

Лекції

Практичні заняття

Самостійна робота

8. Методи навчання.
9. Форми поточного та підсумкового контролю.
10. Засоби оцінювання результатів навчання.
11. Критерії оцінювання результатів навчання.
12. Перелік наочних та технічних засобів навчання.
13. Рекомендовані джерела інформації.

2.3 Зміст складників програми навчальної дисципліни.

1. Титульний аркуш програми містить загальну інформацію: назва закладу освіти, назва навчальної дисципліни, галузь знань, спеціальність, кваліфікація, відділення, (Додаток 1); 2-га сторінка містить інформацію про: вихідні дані (навчальна дисципліна, спеціальність, кваліфікація, назва закладу освіти, рік розроблення, кількість сторінок); розробника (-ів) — викладач чи викладачі, які розробили програму (ППП, науковий ступінь, вчене звання, посада, кваліфікаційна категорія); інформація про схвалення, погодження та затвердження і оформляється відповідно до встановлених вимог (Додаток 2).

2. Опис навчальної дисципліни є короткою характеристикою навчальної дисципліни, з узагальненням інформації, наведеної у відповідних розділах програми. Опис розробляється окремо для кожної освітньої програми. В ньому зазначається загальна інформація про дисципліну: назва навчальної дисципліни,

галузь знань, спеціальність, обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС відповідно до навчального плану, форми підсумкового контролю, мета вивчення дисципліни, статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова). Статус обов'язкових мають дисципліни, що є обов'язковими хоча б для однієї освітньої програми.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни зазначаються у контексті спеціальності з урахуванням вимог стандарту фахової передвищої освіти та освітньо-професійної програми. Для обов'язкових дисциплін у цьому пункті варто стисло зазначити місце навчальної дисципліни в освітньо-професійній програмі. Зокрема, тут можуть бути наведені визначені програмою компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується ця навчальна дисципліна.

4. Передумови вивчення навчальної дисципліни коротко зазначаються для вивчення навчальної дисципліни згідно з логічною послідовністю вивчення компонентів освітньої програми (наприклад, перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання тощо).

5. Сформовані компетентності та очікувані результати навчання.

Під час заповнення розділу слід враховувати матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами (навчальними дисциплінами) зазначених в описі освітньо - професійної програми.

Результати навчання для навчальної дисципліни необхідно сформулювати із зазначенням коду та змісту такого результату в освітній програмі.

Компетентності - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Під час заповнення розділу слід враховувати компетентності, зазначені в описі освітньо - професійної програми.

Результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Очікувані результати навчання - письмове формулювання того, що, як очікується, повинен бути здатним виконувати успішний здобувач фахової передвищої освіти по завершенню модуля / дисципліни / програми.

6. Програма навчальної дисципліни повинна містити короткий опис основних питань змістового модулю дисципліни.

7. У структурі навчальної дисципліни зазначається розподіл годин за всіма змістовими розділами (модулями) навчальної дисципліни, що виключає дублювання навчального матеріалу.

8. Зміст навчальної дисципліни містить перелік тем усіх лекцій, семінарських (практичних, лабораторних) занять, самостійної роботи студентів (СРС), орієнтовну тематику індивідуальних та/або групових завдань. За кожною темою аудиторних занять і самостійної роботи має бути представлено орієнтовний перелік питань, що виносяться на вивчення. Інформація подається в табличній формі, в якій, за наявності, логічно виокремлюються змістові розділи (модулі), а також зазначається обсяг занять в годинах.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виносяться на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення аудиторних занять.

Зміст СРС з конкретної дисципліни може складатися з таких видів роботи: підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо); виконання практичних завдань упродовж семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом; переклад іноземних текстів встановлених обсягів; виконання контрольних робіт студентами заочної і дистанційної форм навчання; підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, в т. ч. курсового проєктування тощо; підготовка до усіх видів контролю, в т. ч. до курсових, комплексних контрольних робіт та підсумкової атестації (екзаменів, виконання дипломної роботи); інші види діяльності, що ініціюються Коледжем.

Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньої програми.

Індивідуальні навчально-дослідні та групові завдання (ІНДЗ) виконуються здобувачем під керівництвом викладача і є однією з форм організації освітнього процесу. Індивідуальні завдання видаються студентам в терміни, передбачені програмою навчальної дисципліни. Виконання індивідуальних та групових завдань створює умови для повної реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують у процесі навчання, а також застосування знань на практиці.

Індивідуальні та групові завдання виконуються самостійно і не входять до тижневого аудиторного навантаження здобувача. До них відносяться: написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних/графічних робіт, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь в олімпіадах тощо.

У програмі навчальної дисципліни зазначається назва ІНДЗ, його обсяг, коротка характеристика змісту і вимог до виконання та оцінювання.

Особливим видом індивідуальних завдань є виконання курсових робіт (проектів), яке здійснюється відповідно до навчального плану та існуючих вимог щодо їх змісту. Якщо навчальним планом передбачено курсову роботу або курсовий проєкт, то в цьому пункті повинно бути наведено їх загальну характеристику та тематику.

9. Методи навчання. У цьому розділі слід вказати методи навчання, які буде використано у процесі проведення лекційних, практичних, семінарських та інших видів навчальних занять. Наприклад, лекції з використанням мультимедійних презентацій, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів, прикладного програмного забезпечення тощо.

10. Форми поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль реалізується у формі виконання практичних завдань, захисту лабораторних робіт, виступів на семінарських та практичних заняттях, тестів, колоквиумів, проведення контрольних робіт, директорських контрольних робіт тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для виставлення заліку і екзамену та враховуються викладачами при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Контроль самостійної роботи проводиться: з лекційного матеріалу шляхом перевірки конспектів, виступу на семінарських заняттях; з практичних (лабораторних), індивідуальних занять: шляхом перевірки виконаних завдань, захисту лабораторних робіт, написання есе за обраною темою.

Контроль виконання курсової роботи (проекту) включає поточний контроль за виконанням розділів роботи (проекту) та захист перед комісією.

В описі семестрового (підсумкового) оцінювання зазначається його форма (екзамен, залік) та умови допуску. Якщо семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену, то зазначається форма його проведення (письмова / усна / комбінована). У разі комбінованої форми проведення екзамену (тестування та розв'язок ситуаційних задач) зазначається розподіл балів між кожною із визначених форм та критерії їх оцінювання.

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою, і у терміни, встановлені навчальним планом. Форма проведення семестрового контролю зазначається в програмі навчальної дисципліни.

Здобувач вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання всіх практичних, лабораторних і семінарських занять, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

11. Засоби оцінювання результатів навчання. Розділ має містити викладення змісту та технології оцінювання знань здобувачів, зокрема перелік різних видів навчальних робіт, що зобов'язаний виконати здобувач під час проведення поточного контролю, самостійної роботи, індивідуальних завдань та підсумкової атестації (семестровий контроль).

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усні відповіді, виконання практичних завдань, контрольні роботи; екзамени; комплексні іспити; стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види використовуваних індивідуальних та групових завдань.

12. Критерії оцінювання результатів навчання. У цьому розділі обґрунтовуються критерії оцінювання, засоби оцінювання та форми контролю результатів навчання. Зокрема, зазначається максимально можлива кількість балів у підсумковій оцінці із навчальної дисципліни та шкала оцінювання результатів навчання студентів. Зазначається максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час виконання певних видів навчальної роботи із зазначенням балів за поточну успішність.

Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач за результатами поточного контролю знань з дисципліни, що завершується екзаменом/заліком, виконання курсової роботи (проєкту) або для екзамену, становить 12 балів – для здобувачів освіти 1-2 року навчання, 5 балів – для навчальних програм 3-4 року навчання та 5 балів – для навчальних програм за скороченим терміном навчання 1-3 року навчання.

З детальною структурою розподілу балів та видами поточного контролю знань з навчальної дисципліни викладач ознайомлює здобувачів на початку семестру. Програма може містити деталізовані критерії оцінювання відповідно до змісту освітнього компонента.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв (табл. 1, 2). і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 3).

**Критерії оцінювання результатів навчання
за 12-бальною шкалою**

Рівні компетенції	Бали	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
	9	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

IV.Високий	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Таблиця 2

**Критерії оцінювання результатів навчання
за чотирирівневою шкалою**

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили всебічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вміння вільно виконувати будь-які завдання, передбачені програмою, ознайомлені з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою.
«Добре»	Отримують здобувачі освіти, які засвідчили систематичний характер знань навчально-програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою.
«Задовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, які справляються з виконанням завдань, передбачених програмою, ознайомлені з основною літературою, рекомендованою програмою, але допустили помилки у відповіді на екзамені.
«Незадовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили прогалини у знаннях, припустилися принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, не спроможні продовжувати навчання у коледжі.

Шкала переведення балів в оцінки за національною шкалою

Рівні оцінювання	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
відмінно	5	12
відмінно	5	11
відмінно	5	10
добре	4	9
добре	4	8
добре	4	7
задовільно	3	6
задовільно	3	5
задовільно	3	4
незадовільно	2	3
незадовільно	2	2
незадовільно	2	1

Порядок контролю і оцінювання успішності здобувачів вищої освіти, що унормовує організацію оцінювання знань, умінь та навичок під час проведення усіх форм контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти, регламентуються «Положенням про оцінювання результатів навчання у ВСП «Бобринецький АФК ім. В.Порика БНАУ».

13. Перелік наочних та технічних засобів навчання зазначається перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення з навчальної дисципліни за потреби.

14. Рекомендовані джерела інформації. Перелік рекомендованої літератури складається з основної та допоміжної літератури.

До основної літератури слід включити нормативні документи, базові вітчизняні, найкращі зарубіжні підручники та навчальні посібники з урахуванням їх наявності в бібліотеці Коледжу або у загальному доступі мережі Internet (з посиланням на конкретні сайти електронних бібліотек) та підручники і навчальні посібники, видані викладачами Коледжу та БНАУ.

У список допоміжної літератури включаються інші підручники та посібники, різні довідкові та вітчизняні й зарубіжні періодичні видання; монографії та статті з тематики даної дисципліни, опубліковані викладачами Котеджу та БНАУ, методичні рекомендації відповідної тематики.

Інформаційні ресурси в мережі Interyet повинні містити посилання на документи і масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних, репозитаріях тощо), які можуть бути корисними під час вивчення навчальної дисципліни.

3. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Програма навчальної дисципліни має розроблятися як окремий документ в електронній та паперовій формі. Програма вибіркової навчальної дисципліни має бути доступна здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на наступний семестр (навчальний рік).

3.2 Програма навчальної дисципліни (освітнього компонента) розглядається на засіданні циклової комісії, погоджується з випусковою цикловою комісією та затверджується методичною радою Коледжу.

3.3 Для різних форм навчання (денна, заочна) розробляється єдина програма навчальної дисципліни з урахуванням вимог розподілу аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи, форм контролю тощо для кожної з них за відповідними формами.

Якщо навчальна дисципліна викладається студентам різних спеціальностей з однаковим змістом, обсягом кредитів та формою підсумкового контролю, розробляється одна програма навчальної дисципліни.

Якщо навчальна дисципліна викладається здобувачам різних спеціальностей з різними обсягами кредитів, формами підсумкового контролю, розробляється відповідна кількість програм навчальних дисциплін.

3.4 Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану і повністю оновлюється у випадках зміни державних стандартів освіти, затвердження нової редакції освітньо - професійної програми, внесення змін до навчального плану, впровадження нової навчальної технології.

3.5 Зміни або уточнення до програми навчальної дисципліни вносяться щорічно до початку нового навчального року. Зміни розглядаються на засіданні циклової комісії, погоджується з випусковою цикловою комісією та затверджується методичною радою Коледжу.

3.6 Програма навчальної дисципліни укладається українською мовою та оприлюднюється на веб-сторінці Коледжу. Для дисциплін, які викладаються іноземними мовами, програма виконується (затверджується та оприлюднюється) двома мовами - українською та мовою викладання.

3.7 Незатверджена програма навчальної дисципліни не дає права викладачеві на проведення занять.

3.8 Для поліпшення інформування студентів про зміст навчальної дисципліни викладач на основі програми навчальної дисципліни розробляє силабус навчальної дисципліни, який за своєю суттю є скороченою версією робочої програми.

Зразок титульного аркуша програми навчальної дисципліни

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ.В.ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЕОДЕЗІЯ»

галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
спеціальність	G18 Геодезія та землеустрій
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з геодезії та землеустрою
відділення	Агрономія та землевпорядкування

ДОДАТОК 2

Зразок другого аркуша програми навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Геодезія» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю G18 Геодезія та землеустрій кваліфікації фаховий молодший бакалавр з геодезії та землеустрою. - Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2025. - 40 с.

Укладач: Т. Г. Бондаревська – викладач землевпорядних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», старший викладач.

Програму схвалено на засіданні циклової комісії G 18 Геодезія та землеустрій

Протокол № __ від _____ р.

Голова циклової комісії _____ Ірина ПРОКОПЕНКО

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ»

Протокол № __ від _____ р.

Голова методичної ради _____ Тетяна БОНДАРЄВСЬКА